

Лектор: к.е.н. Флейчук М.І.

Лекція 1

ПОНЯТТЯ ТА ПОХОДЖЕННЯ ОФШОРНИХ ЮРИСДИКЦІЙ. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОФШОРНИХ ФІРМ, БАНКІВ, ТРАСТІВ ТА СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Львів – 2009

План:

1. **Офшорні юрисдикції: поняття та походження**
2. **Основні мотиви використання офшорних юрисдикцій**
3. **Офшорна фірма: поняття і принципи організації**
4. **Поняття і види офшорних банків**
5. **Офшорні трасти**
6. **Офшорні страхові фірми**

- Офшор від англ. off-shore – поза берегом, ізольований.

“Офшорна зона” – у загальному випадку передбачає:

- будь-яку країну з низькою або нульовою податковою ставкою на всі або окремі категорії доходів;
- певний рівень банківської або комерційної таємності;
- мінімальна чи повна відсутність резервних вимог центрального банку або обмежень щодо конвертованості валюти;
- більшість офшорних зон мають відносно прості вимоги щодо ліцензування та регулювання діяльності суб'єктів господарювання;
- спрощений порядок реєстрації офшорних фірм;
- спрощена система фінансової звітності тощо.

У сучасній літературі поряд з терміном "офшорна зона" використовуються як синоніми також поняття "податковий притулок", "податкова гавань". Проте на нашу думку таке ототожнення є недоречним.

Оподаткування:

- Багато офшорних юрисдикцій стягують податки, однак усі вони або не стягують прибутковий податок взагалі, або стягують його лише з певних категорій доходу, або стягують податок нижчий, ніж у країні, де платники є податковими резидентами;
- більшість офшорних територій при умові надання пільгового податкового режиму вимагають проведення ділових операцій за межами країни, де офіційно зареєстрована офшорна компанія;
- законодавство, як правило, пропонує, щоб управління офшорною компанією, включно з установою функціонального офісу, також здійснювалося поза межами території реєстрації .

Фінансова таємність:

Особливістю офшорних юрисдикцій є наявність надмірно жорстких правил захисту банківської та комерційної таємниці, вони відмовляють у порушенні бар'єрів таємності навіть тоді, коли мова йде про серйозне порушення закону іншої країни

З точки зору секретності розрізняють дві категорії офшорних юрисдикцій:

- країни, які відмовляють в послабленні своєї секретності, не дивлячись на використання режиму секретності в злочинних цілях;
- країни, які сприяють у розслідуваннях лише у певних випадках.

Наприклад, Бермуди розмежовують ухилення від сплати податків та інші злочинні дії. Вони сприяють правоохоронним органам інших країн в розслідуванні неподаткових злочинів, але відмовляють в співпраці у випадках ухилення від сплати податків. У багатьох країнах, таких як Багамські і Кайманові Острови, ступінь гарантованої секретності безпосередньо пов'язаний з типом статуту придбаної корпорації. Ця секретність закладена або загалом, або в статусному праві.

Валютний контроль:

- як правило існує система подвійного валютного контролю, в основу якої покладена відмінність між резидентами і нерезидентами, а також між національною та іноземною валютами - резиденти піддаються валютному контролю, а нерезиденти – ні.

Комунікації:

Більшість офшорних юрисдикцій мають відмінні засоби зв'язку, особливо хороші телефонні, кабельні і телексні послуги зв'язку для з'єднання їх з іншими країнами. Багато з них має також відмінний повітряний зв'язок.

Причини отримання другого громадянства

- **1** Наявність другого громадянства дозволяє оптимізувати податкове навантаження на доходи, рухоме і нерухоме майно.
- **2** Отримання другого підданства дає можливість обійти деякі обмеження, пов'язані з інвестуванням або відкриттям представництва.
- **3** Наявність паспорта іншої країни зазвичай дає можливість безвізового відвідування країн Євросоюзу та США.
- **4** У разі політичних, економічних або податкових змін у країні основного громадянства другий паспорт може допомогти швидко залишити нестабільну зону або за дипломатичними каналами звернутися по допомогу і захист.

Країна	Умови отримання громадянства			Переваги	Примітки
	Фінансові (мінімальна сума інве- стицій), \$ тис.	Час прожи- вання	Інші		
1. Спів- дружність Домініки	135 — для сі- м'ї з чотирьох осіб, 100 — для одинака	Немає	Немає	Безвізовий в'їзд до більш ніж 100 країн (зокрема Великої Британії, Сінгапуру, Швейцарії, Гонконгу тощо). Офіційне визнання подвійного громадянства. Відсутність податку на прибуток, отриманий громадянином за кордоном	Причиною позбавлення громадян- ства може бути надання заявником неправди- вих даних або вирок суду Домініки
2. Сент- Кітс і Невіс	350 — інвести- ції у придбан- ня нерухо- мості або 200 — у Фонд диверсифіка- ції цукрової промисловості	Немає	Уряд підтри- мує інвестиції у нерухомість	Звільнення від податків на дохід, на соціальне забезпечення, а також на збільшення ринкової вартості капіталу, спадщину, успадкування майна, що знаходиться за кордоном. Майно або доходи, отримані від закордонних джерел, не підлягають обкладанню прибутковим або корпоративним податком. Країна входить до Британської Співдружності	

Країна	Умови отримання громадянства			Переваги	Примітки
	Фінансові (мінімальна сума інве- стицій), \$ тис.	Час прожи- вання	Інші		
3. Панама	200 — при купівлі нерухо- мості або 175 — у разі при- дбання депозитного сертифіката Banco Nacional de Panama	Не менш ніж 5 років безпере- рв- но з моменту отриман- ня посвідк- и на прожива- н- ня	У разі прода- жу нерухо- мості інвестор втрачає право претендувати на одержання повноцінного громадянства	Безвізовий в'їзд до 34 країн, включаючи майже всю Європу і Латинську Америку, а також Південну Корею. Офіційне визнання подвійного громадянства. Розвинена банківська система. Високий рівень захисту інформації про власників і господарів рахунка. Низькі податкові ставки. Прибуток, отриманий громадянином за кордоном, не оподатковується	Термін дії паспорта — 5 років, потім необ- хідна про- лонгація

Громадянин України не зобов'язаний
повідомляти держоргани про отримання
другого підданства

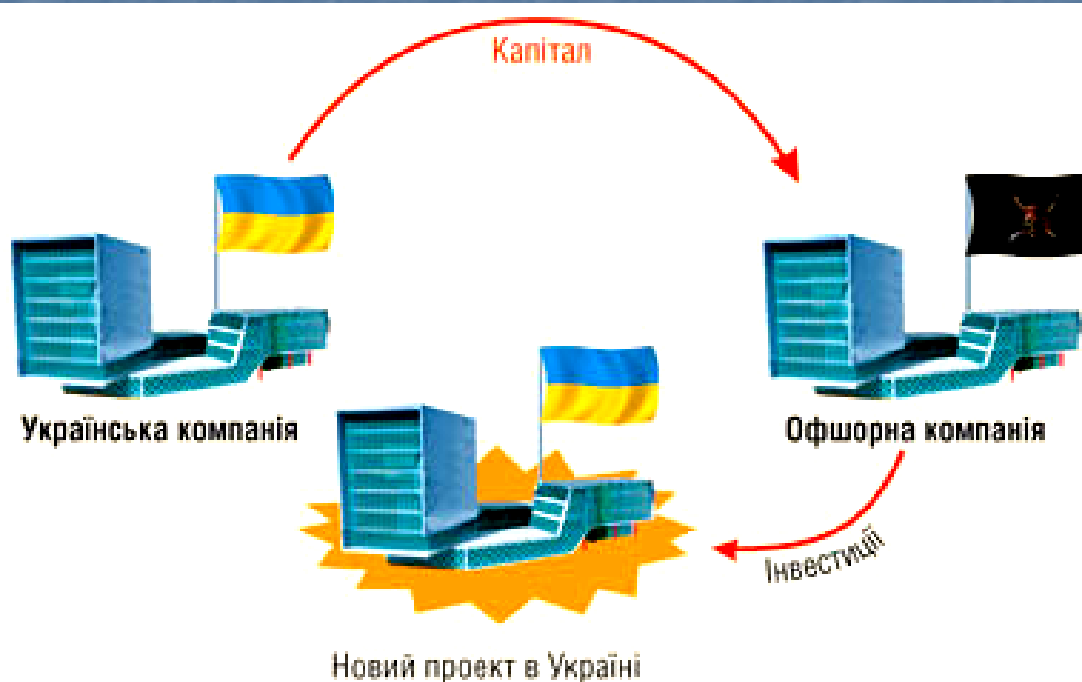
Громадяни Домініки можуть
подорожувати без віз
у 100 країн

Найбільшою популярністю у громадян
України користуються паспорти Домініки і
Панами.

Одна зі схем використання другого громадянства для бізнесу

Схеми інвестування коштів через власні офшорні компанії

Пояснення: У цьому випадку підприємець є громадянином двох держав. На Кіпрі реєструється компанія на інше прізвище бізнесмена (отримане під час оформлення громадянства Співдружності Домініки). Для України ж бізнесмен — звичайний громадянин, у якого немає ніякого іншого громадянства, фірм на Кіпрі й рахунків, він просто є партнером кіпрської компанії, з якою в нього стабільні торгові відносини. Це дозволяє уникнути ризиків, пов'язаних з використанням номінальних акціонерів.

Згідно зі статтею 212 Кримінального кодексу України, за ухиляння від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів винному загрожують штраф (від 5100 до 34 тис. грн), виправні роботи строком до двох років або ув'язнення від 5 до 10 років (можливо, з конфіскацією майна) залежно від розміру суми, недоплаченої в бюджет, і тяжкості скоєного.

- **Перелік офшорних зон.** *Додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. № 77-р*
- **Із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України**
від 1 квітня 2005 року № 82-р

Перелік офшорних центрів відповідно до постанови КМУ

Америка	
Беліз	...—...
Домініканська республіка	14.03.2001 — 13.02.2002 *
Коста-Ріка	01.03.2000 — 13.02.2002
Панама	...— 01.04.2005
Африка	
Ліберія	...—...
Сейшельські Острови	...—...
Близький Схід	
Бахрейн	...—...
Дамаск (Сирія)	01.03.2000 — 13.03.2001

Європа	
Андорра	...—...
Гібралтар	14.03.2001
Ірландія	14.03.2001 — ...
Капіоне	01.03.2000 — 13.02.2002
Кіпр	01.03.2000 — 13.02.2002; 29.03.2002 — 23.02.2003; 01.04.2005 — 01.02.2006
Ліхтенштейн	01.03.2000 — 13.03.2001
Мадейра	01.03.2000 — 13.02.2002
Мальта	01.03.2000 — 13.02.2002
Монако	...—...
Чорногорія	01.03.2000 — 13.03.2001
Тихоокеанський регіон	
Вануату	...—...
КНР Гонконг (Сянган)	01.03.2000 — 13.02.2002
Лябуан	01.03.2000 — 13.02.2002
Макао (Аоминь)	14.03.2001 — 13.02.2002
Маршалові острови	...—...
Науру	...—...
Ніуе	...—...
Острови Кука	...—...
Самоа	...—...
Сінгапур	01.03.2000 — 13.02.2002

Британські залежні території

Гібралтар	01.03.2000 — 13.03.2001
Острів Гернси	...—...
Острів Джерсі	...—...
Острів Мен	...—...
Острів Олдерні	...—...
Південна Азія	
Мальдівська Республіка	...— 14.02.2002
Африка	
Ліберія	...—...
Маврикій	01.03.2000 — 13.02.2002
Сейшельські Острови	...—...

Карибський регіон

Ангілья	...—...
Антигуа і Барбуда	...—...
<u>Аруба</u>	...—...
Багамські Острови	...—...
Барбадос	...—...
Бермудські Острови	01.03.2000 — 13.02.2002 ; з 24.02.2003
Британські Віргінські Острови	...—...
Віргінські Острови (США)	...—...
Гренада	...—...
Гранд Кайман	01.03.2000 — 13.02.2002
Кайманові Острови	14.03.2001 — 13.02.2002 ; з 24.02.2003
Монтсеррат	14.02.2002
Нідерландські Антильські Острови	14.03.2001
Пуерто-Ріко	24.02.2003
Теркс і Кайкос	01.03.2000 — 13.03.2001
Сент-Вінсент і Гренадіни	14.02.2002
Невіс	01.03.2000 — 13.03.2001
Сент-Кітс і Невіс	14.03.2001
Сент-Люсія	14.02.2002
Співдружність Домініки	14.02.2002

Основні центри відповідно до спеціалізації:

КОМПАНІЇ ФІНАНСОВОГО ПРОФІЛЮ	КОМПАНІЇ ХОЛДИНГОВОГО ТИПУ	ТОРГОВО- ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ФІРМИ
Фінансові посередницькі компанії (ОАЕ, Ліхтенштейн)	Оперативно-холдингові компанії (Люксембург)	Експортно-імпортні фірми (Швейцарія, Нідерланди)
Офшорні банки (о-ви Мен, Теркс, Кайкос)	Інвестиційні компанії (Бермудські о-ви, Гібралтар)	Закупівельні компанії (Нідерланди)
Страхові компанії (Багамські о-ви, Бермуди, Кіпр)	Компанії щодо володіння інтелектуальною власністю (Кіпр)	Дистриб'юторські компанії (Гібралтар)
	Компанії щодо володіння суднами (Ліберія)	
	Компанії щодо володіння нерухомістю (Гібралтар)	

Мотиви використання ОЦ, що не пов'язані зі скоєнням злочинів:

1) Податкове планування - пов'язане із здійсненням операцій, які мають податкове мотивування, але відповідають законодавчій та нормативно-правовій базі:

- бартерні операції через посередництво офшорної фірми;
- операції з борговими зобов'язаннями;
- операції з цінними паперами;
- торгові операції за посередництва офшорної фірми;
- Самофінансування.

2) захист активів бізнесу і мінімізації ризику їх експропріації при здійсненні підприємницької діяльності в політично або економічно нестабільній країні

3) Існують також передумови використання податкових притулків не пов'язані з бізнесом. *Наприклад, секретність офшорних юрисдикцій може бути корисною для однієї з сторін у цивільному судовому розгляді, наприклад, при розлученні.*

У структурі мотивів кримінального використання офшорних зон можна умовно виділити дві групи:

- що мають на меті здійснення або приховування податкових злочинів;
- пов'язані із здійсненням і приховуванням інших економічних злочинів.

Офшорна компанія

- це підприємство, що зареєстроване в офшорній зоні і має право на податкові пільги, але при цьому не використовує місцеві ресурси і не здійснює господарську діяльність на території зони.

- Головною особливістю офшорної компанії є наявність нерезидентного статусу (це означає, що центр управління і головний офіс офшорної фірми знаходиться за кордоном або взагалі відсутній);
- для її функціонування достатньо наявності формальних атрибутів компанії – власників, директорів, статуту, банківського рахунку, комплекту реєстраційних документів;
- зареєстрований офіс не є функціональним офісом офшорної компанії (як правило, це просто адреса, за якою влада або інші особи можуть вступити в контакт з представником (агентом) офшорної компанії, він не може використовуватися для управління бізнесом (виключається навіть факт підписання контрактів на території офшорної юрисдикції).

Реєстрація і придбання офшорної компанії:

- Для відкриття дочірніх фірм на типових умовах зазвичай досить підписати стандартну форму "фідучіарного" контракту. У контракті фіксуються повноваження довіреної особи щодо управління фірмою і порядок узгодження його дій з власником (довірителем)

В більшості випадків офшорні компанії створюються з підписанням тільки двох формальних документів:

- *Заявка на реєстрацію акціонерного товариства, подібної до статуту корпорації;*
- *Статут акціонерної компанії, який містить правила внутрішнього розпорядку компанії.*

Бартерні операції через посередництво офшорної фірми

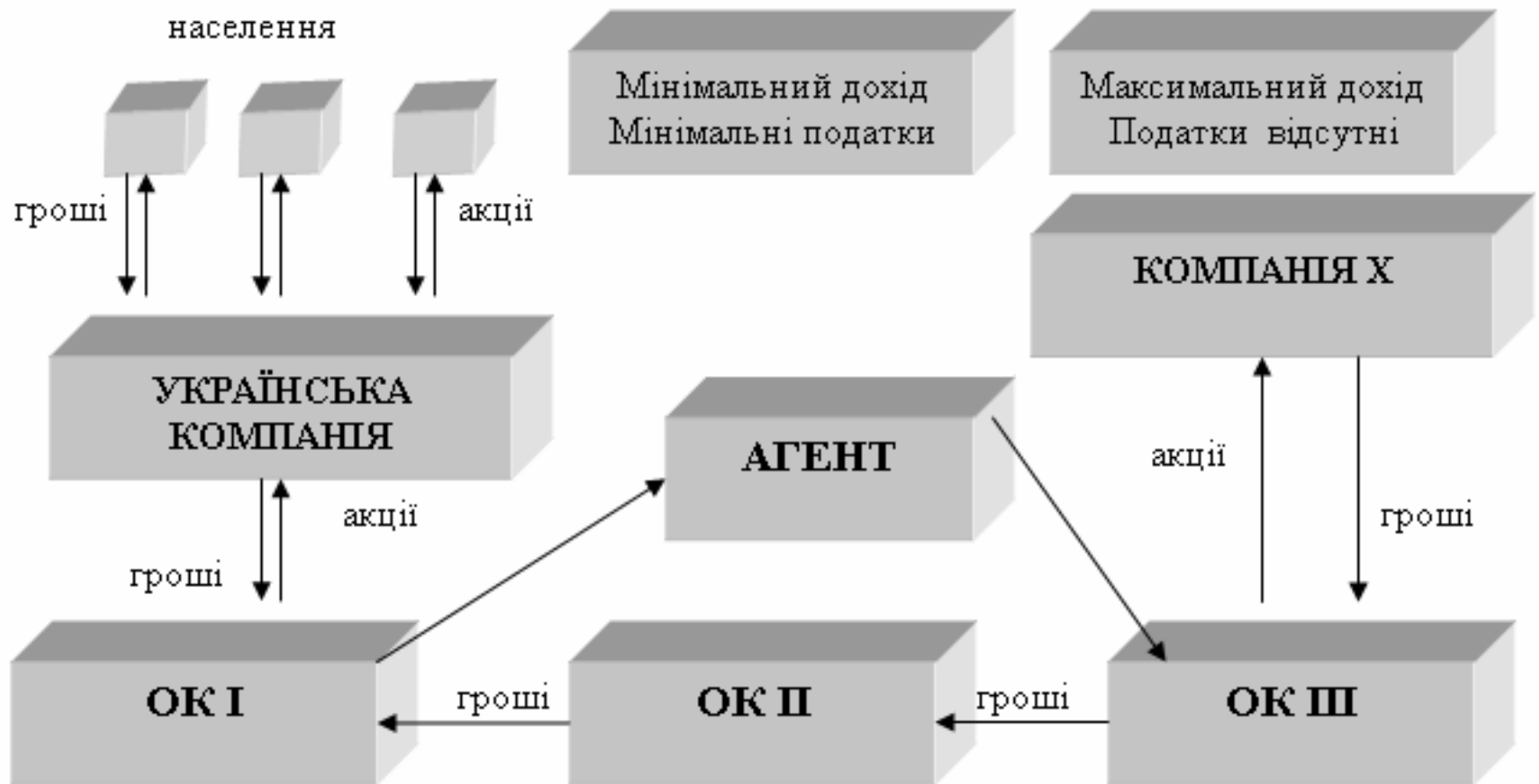
- офшорна компанія виступає як посередник між двома фірмами, що здійснюють бартерний обмін товарами;
- при цьому основний дохід від операцій формується в офшорній компанії;
- дохід офшорної компанії виводиться з-під оподаткування при міжнародних операціях;
- Стосовно України для цього знадобиться, наприклад, андоррська компанія з рахунком в українському банку і український агент.

Операції з борговими зобов'язаннями :

- офшорна компанія купує боргові зобов'язання з дисконтом з подальшим їх погашенням за номінальною вартістю – результат отримання фірмою доходу, який звільнений від оподаткування або обкладається за мінімальною ставкою.

Наприклад, українська фірма займається перевезеннями. Її власник реєструє андоррську компанію і відкриває гривневий рахунок. Андоррська фірма викуповує за 80% вартості векселя, а потім пред'являє його до погашення як платіж за перевезення вантажу свого клієнта з України, наприклад, до Росії. У переговорах і підписанні контрактів беруть участь ті ж люди, що і раніше, але дохід формується не в українській фірмі, дохід якої підлягає оподаткуванню за високою податковою ставкою, – а у андоррській.

Операції з цінними паперами:

- Придбання офшорною компанією цінних паперів з подальшим перепродажем їх іншій особі за вищою ціною;
- В основному подібні операції застосовуються на зарубіжному ринку цінних паперів;
- Якщо це українські цінні папери, то компанія відкриває рахунок в українському банку, переказує на нього кошти, а потім купує і продає цінні папери, використовуючи українську довірену особу, яка діє від імені і за рахунок свого "іноземного партнера"

Торгові операції за посередництва офшорної фірми – можливі два варіанти:

1)

- не реєструється офіційного представництва офшорної компанії в Україні;
- офшорна компанія відкриває рахунок, для прикладу, в польському банку, купує з нього товари в українських постачальників за гривні за низькими цінами;
- продає своїй українській фірмі (наприклад, сировина і комплектуючі для власного промислового виробництва) або своїм звичним покупцям за вищою ціною;
- прибуток української фірми зменшується або взагалі всі обороти проходять не через неї, а через офшорну компанію

Ухилення від сплати податків з використанням схеми транзитної торгівлі:

Чистий дохід в офшорній компанії = 50
податки відсутні

При цьому андоррська компанія:

- представляє українському партнерові ноу-хау на продукцію, яку виготовлятиме українська фірма і технологію виробництва;
- купує устаткування для виробництва і розміщує його на площах українського партнера;
- купує комплектуючі і сировину для виробництва і поставляє їх українській фірмі вже за вищими цінами, але не продає їх;
- здійснює контроль за виробництвом продукції.

Українська компанія:

- надає виробничі площі, трудові ресурси і управління виробництвом;
- несе повсякденні витрати;
- веде облік спільної діяльності;
- отримує виручку від продажу продукції і перераховує частину доходів (дохід іноземного партнера) на його гривневий рахунок;
- Україні андоррська фірма не платить податки з доходу від подібної діяльності, а також податки на майно і від його використання (діяльність андоррської компанії не виходить за межі Угоди про уникнення подвійного оподаткування).

Самофінансування:

- надання офшорною компанією кредиту компаніям-партнерам, що не знаходяться в офшорній зоні;
- кредит може бути повернений офшорній компанії з узгодженим відсотком;
- відсоток, що виплачується зарубіжній компанії, знижує обсяг оподаткування в країні, де він був отриманий, але не підлягає оподаткуванню або підлягає мінімальному оподаткуванню в офшорній зоні.

Види офшорних фірм

- офшорні банки;
- офшорні фінансові компанії;
- офшорні страхові компанії;
- офшорні трастові компанії;
- загальні компанії різних видів (холдингові, ліцензійні, експортно-імпортні, торговельно-закупівельні, інвестиційні компанії і фонди).

"Офшорний банк" (ОБ)

- об'єднує різні з організаційної точки зору офшорні банківські підприємства;
- загальним для них є те, що вони створюються і діють на основі офшорного режиму;
- ОБ має право обслуговувати тільки зарубіжних клієнтів;
- його операції, як правило, не повинні зачіпати офшорну юрисдикцію;
- власниками (акціонерами) ОБ завжди є іноземні для даної юрисдикції громадяни і юридичні особи.

Легальні цілі створення ОБ:

- *Одержання доступу до міжнародної мережі кореспондентських рахунків;*
- *Забезпечення прийнятних умов реєстрації зарубіжного комерційного банку ;*
- *Управління капіталом і обслуговування обмеженого кола клієнтів;*
- *Прибуткове вкладення засобів, що знаходяться на його депозитах на світових фінансових ринках;*
- *Податкове планування*

Кримінальні цілі створення ОБ:

- здійснення і приховування податкових злочинів;
- маскуванню злочинних підприємств під вид респектабельних банків;
- приховування дійсних організаторів і виконавців фінансових злочинів;
- здійснення фінансового шахрайства під прикриттям банківської діяльності;
- пропозиція кредитних і гарантійних листів всіх видів;
- використання фінансових інструментів (наприклад, тратт) фіктивних банків типу "Fidelity International Bank" або "International Lloyds Bank" (з логотипом справжнього Lloyds Банку в Лондоні);
- використання фіктивних чеків;
- використання підроблених чеків.

ОФШОРНІ ТРАСТИ:

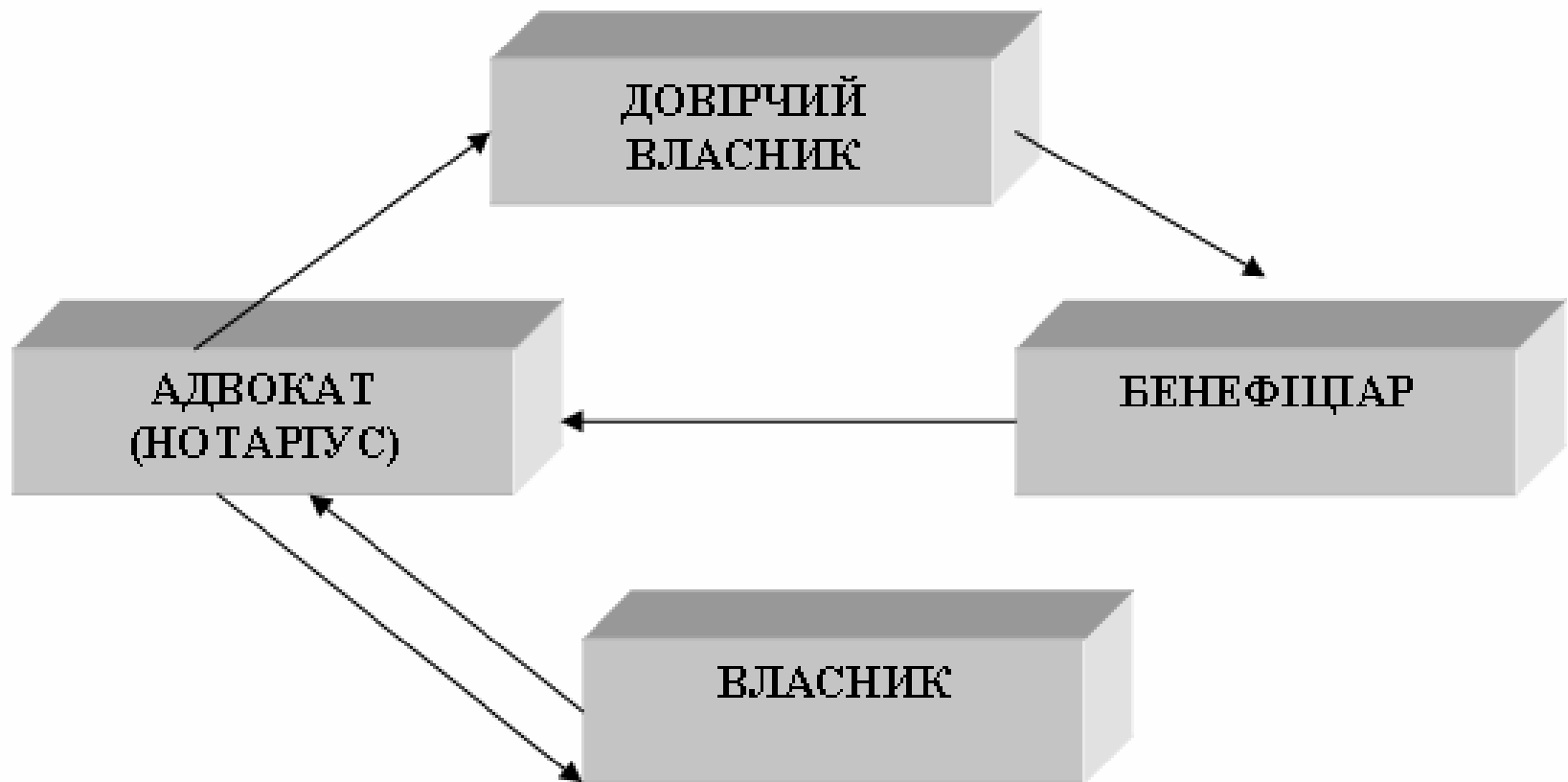
- Траст – це механізм, що дозволяє одній особі (засновникові або донорові) передати іншій особі (довірчому власникові або опікунові) пакет довірчої власності для управління на користь третьої особи (одного або декількох), що іменується бенефіціаром (вигодоодержувачем)

Простий траст:

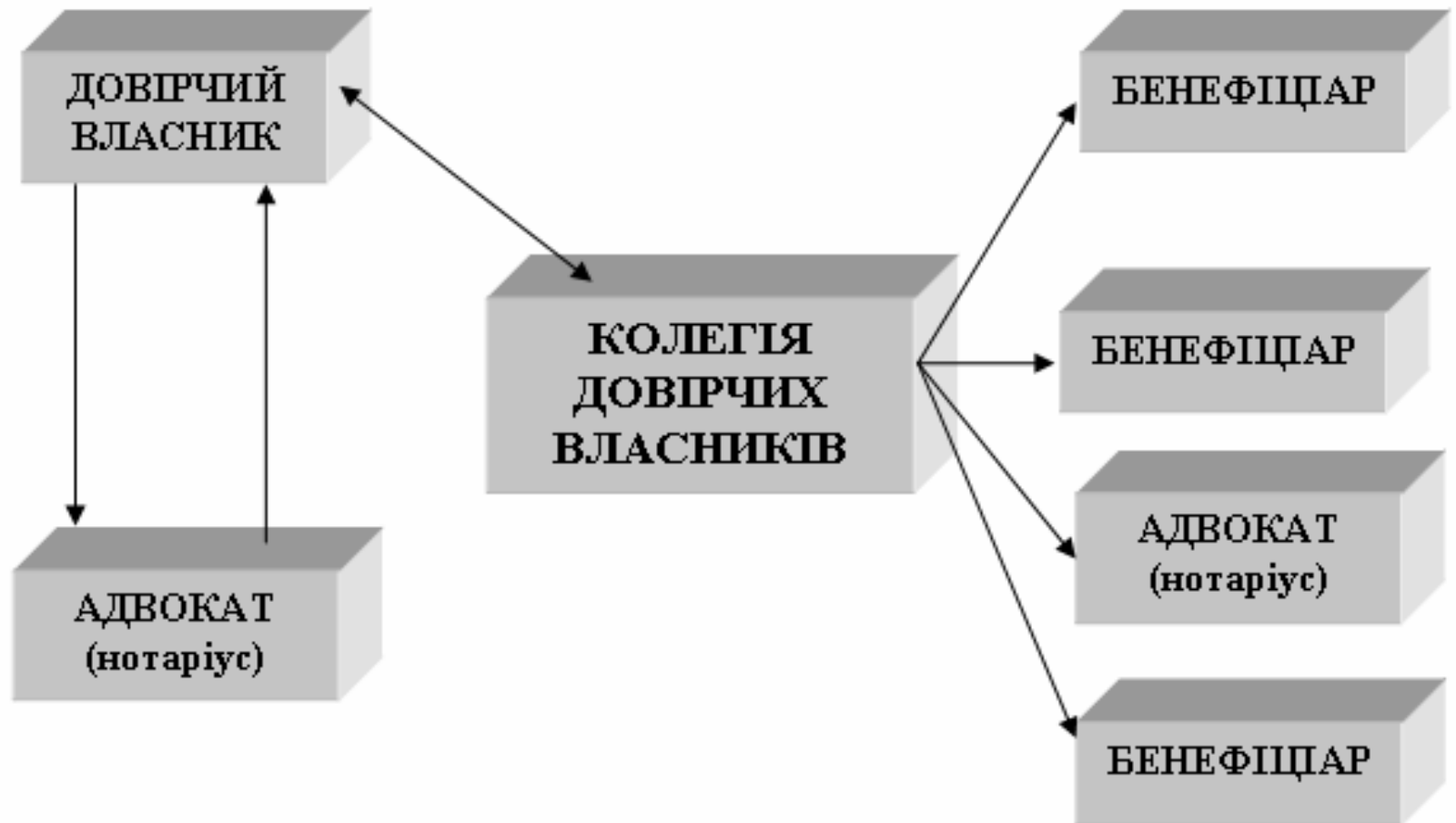
- Власник, як правило нерезидент, доручає довіреній особі, що виступає засновником (в англійській правовій системі solicitor - повірений, що суміщає функції континентального нотаріуса і адвоката), розпорядитися його майном, що виділяється для довірчого управління, а засновник офіційно довіряє майно довірчому власникові, яким, як правило, є будь-яка компанія;
- довірчий власник використовує ці засоби і офіційно передає одержані доходи вигодоодержувачу на користь якого і заснований траст;
- вигодоодержувач в прихованій формі, неофіційно віддає їх засновникові, який також таємно переправляє отримані вигоди власникові;
- при цьому частина трастового договору залишається незаповненою;
- після того, як договір про заснування трасту проходить необхідну офіційну реєстрацію, при якій в державний реєстр потрапляє ім'я довірчого власника, останній заповнює частину договору, що залишилася порожньою, повертаючи майно засновникові;
- таким чином, незважаючи на те, що в державному реєстрі фігурує ім'я довірчого власника, цю функцію виконує засновник.

Форма простого трасту збереглася в Ліхтенштейні, де закон дозволяє адвокату, засновникові простого трасту при виклику до суду не розголошувати імені власника

Простий траст:

Альтернативний траст

Подвійний траст:

- Створюється траст в офшорній зоні.
- Формується другий траст в іншій офшорній юрисдикції. Як бенефіціар призначається перший траст.
- Ця схема іноді застосовується спільно з іноземною фірмою, створеною резидентом будь-якої країни. В цьому випадку схема доповнюється наступними стадіями.
- Іноземна фірма імітує надання послуг, постачання продукції, виконання робіт.
- Іноземна фірма пред'являє фіктивні рахунки внутрішньої компанії, яка виграє через вирахування з бізнесу.
- Гроші проводяться через іноземну фірму до першого трасту, а дохід переходить до другого трасту.
- Другий траст передає фінансові ресурси резидентів-засновників іноземної фірми ("подарунки", "позики", спонсорська допомога).

ОФШОРНІ СТРАХОВІ ФІРМИ

Базова схема офшорного страхування ґрунтується на переказі страхових премій на адресу офшорних страхових фірм, де їх прибуток не оподатковуються.

Цілі кримінального використання офшорних страхових фірм:

- ухилення від оподаткування;
- нелегальний експорт капіталу;
- створення неформальних фондів грошових коштів;
- відмивання злочинних доходів.

Суть використання перестраховальних офшорних операцій в кримінальних цілях

- Компанія-страхувальник укладає договір із страховою фірмою;
- Ця страхова фірма своєю чергою перестраховує ризики в офшорній страховій компанії, попередньо зареєстрованою першою компанією в одній з офшорних юрисдикцій;
- В результаті кошти, що надходять у вигляді страхових премій, через посередника зараховуються на рахунок офшорної фірми;
- Перестраховальна фірма діє на основі принципу солідарної відповідальності: страхові ризики повинні бути розподілені між страховою фірмою і фірмою в офшорній зоні;
- Аналогічно розподіляється і страхова премія;
- Частка страхової фірми-посередника, як правило, незначна, а велика частина коштів поступає в офшорну фірму.

При цьому фірма-страхувальник досягає наступних цілей:

- в більшості країн на величину страхових внесків зменшується прибуток до оподаткування;
- значна частина коштів, сплачених у формі страхових внесків (за вирахуванням незначної частки, отримуваною фірмою-посередником), виявляється під контролем фірми-страхувальника і може бути використана для створення неформальних фондів грошових коштів, для інвестицій за межами країни або повернена в національну економіку у формі неоподаткованого доходу.

Дякуємо за увагу!